

ЛЬВІСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ім. І. БОБЕРСЬКОГО

Кафедра хореографії та мистецтвознавства

ТАНЕЦЬ ЯК ВИД САМОСТІЙНОГО МИСТЕЦТВА
(Лекція № 2 з дисципліни «Вступ до спеціальності»
для студентів 1 курсу ФПО)

Розробила: доц., канд. мистецтвознавства
ЦИМБАЛЮК О.К.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри хореографії та мистецтвознавства

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.

Зав. кафедри проф., .п.н. _____ Сосіна В. Ю.

План лекції № 2

1. Танець як один зі старовинних проявів народної творчості
2. Системи танцю та їх коротка характеристика: європейський сценічний танець; танці народів Сходу; танець-модерн
 - 2.1 Особливості європейських шкіл класичного танцю
3. Коротка характеристика напрямків сучасної хореографії
 - 3.1 Танцювальні системи сучасної хореографії

Література

1. Балет: Пер. с англ. – Москва ООО: Астрель, 2008. – 64 с.
2. Голдрич О. Хореографія: Посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. – Вид. друге, доповнене. – Львів: СПОЛОМ, 2006.
3. Добровольская Г. Танец. Пантомима. Балет. Ленинград: Искусство, 1975. – 128 с.
4. Захаров Р. Сочинение танца: Страницы педагогического опыта. – Москва: Искусство, 1983. – 224 с.
5. Чекетти Г. Полный учебник классического танца/ Грациозо чекетти: пер. с итал. Е.Лысовой. – Москв: АСТ: Астрель, 2007. – 504 с.
6. www.akolada.org.ua/index.php?dep=&page=bibl/statti/drevdytanc
[Електронний ресурс]

1. Танець як один зі старовинних проявів народної творчості

Ще Микола Гоголь у своїх «Петербурзьких записках» у 1836 році писав: «Існує безліч ліричних, героїчних, повільних або надзвичайно швидких, сольних або колективних танців...»

Танець (від польського – «taniec»; німецького – «tanz») – це вид самостійного мистецтва, в якому засобом створення художнього образу є рухи та положення тіла людини. Танець виник з різноманітних рухів і жестів, пов'язаних з трудовими процесами і емоційними враженнями людини від навколишнього середовища та подій, які в ньому відбуваються.

Вже на першому етапі свого існування танець намагався в узагальненій формі відобразити дійсність, відбирати найбільш типові її риси, надавати їм визначений образ. Друга важлива особливість розвитку танцю проявляється в історії давніх цивілізацій – Єгипту, Індії, Китаю, держав Південно-Східної Азії. Аналіз танців, які частково дійшли до наших днів, яскраво виявляє їх національні особливості, неповторні орнаменти малюнків та манеру рухів, своєрідну пластику, що належать тому чи іншому народу.

Спочатку мистецтво танцю було пов'язано зі словом і піснею, але пізніше воно набуло значення самостійного мистецтва. У кожного народу склалися свої танцювальні традиції, т.зв. хореографічна мова. На цій основі почали формуватись: бальний танець і професійно-сценічний танець.

Танці раннього середньовіччя будувались на основі хороводів, коли всі тримались за руки і вставали у закриті коло або ланцюг (з ведучим або ведучою). Були чоловічі, жіночі та змішані. Танцювальні рухи дуже прості, це – кроки, часом стрибки. Руки тримали на бедрах або один одному подавали, жінки вільною рукою притримували спідниці. Часто самі й співали, спів нагадував речитатив, був монотонним, це куплет та приспів, під час виконання останнього починався танець, який ілюстрував пісню.

Танці людей були пов'язані зі їх трудовою діяльністю, із діяльністю селян та ремісників. У кожному професійному цеху (гільдії) були спеціальні пляски, у яких вони прославляли свою майстерність. Так, приміром, зброярі виконували танець з мечами. У XII ст. популярним був кароль – відкрите коло. Інколи коло розбивалось на лінії або навіть перетворювалось на зигзагоподібну лінію. Танцюючі співали, тримаючись за руки, попереду йшов запевала. Приспів виконували усі. Ритм танцю був або плавним і повільним, або ставав швидшим, переходив у біг.

Найрозповсюдженим селянським танцем був бранль, що у перекладі з французької означає «рух», «погойдування». Спочатку ці танці були

нескладними – прості кроки, погойдування корпусом. Поступово ритм ставав більш швидким, темпераментним, кроки почали чергуватись із підскоками та стрибками. Виконуючи його, танцюючі співали улюблені пісні, перекидувались різними жартами. Видів бранля було дуже багато, їх розділяють на веселі та прості й подвійні, що танцювали старші, та веселий брань, що був улюбленим у молоді. Часто енергійно притоптували ногами, притопи були досить складними за рисунком. Аристократи перетворили бранль на бальний танець, з якого починався й яким закінчувався бал, він набув манірного характеру, став урочисто-церемоніальним, в ньому з'явилися часті реверанси дам та поклони кавалерів. Пишне вбрання надало чопорності танцю, з'явилися повільні, поважні, глиссируючі кроки.

У пізніє середньовіччя з'являється парний танець. Рисунок танцю теж ускладнився, до стрибків додалися більш різкі й вищі стрибки, погойдування корпусом, різкі рухи рук. Також розвивається пантоміма і гра як елементи танцю. Променади за розробленим репертуаром були суворо регламентовані етикетом: пари танцюючих утворювали колону. Існувала велика залежність від соціальної ієрархії.

Басданси – безстрибкові старовинні придворні танці, в основі яких – народна хореографія. Рисунок басдансів мав вигляд хороводів, ланцюгів, величної ходи. Басданси поділяють на італійські та французькі.

Колись давно танці мали характер релігійно-містичного дійства. У класовому суспільстві поступово відбувся розподіл на народні його форми та професійні. Пізніше, відокремившись від трудових дій та обрядів, танець набув значення мистецтва.

2. Системи танцю та їх коротка характеристика: європейський сценічний танець; танці народів Сходу; танець-модерн

Упродовж багатьох століть у багатьох народів формувалася професійний танець аналогічно професійній музиці, який називаємо класичним. **Класичний танець** – історично склався у сталу систему виражальних засобів хореографічного мистецтва, заснований на поетико-узагальненому трактуванні сценічного образу. По суті означає професійний танець, на відміну від народних танцю й музики. Класифікується на європейський та східний класичні танці. Європейський класичний танець увібрав у себе положення та рухи, які позичив у народних та побутових танцях, хорородах, переробивши найбільш виразні за пластикою рухи та позиції.

Класичний танець розвинувся у Франції, де сформувався як система, яка володіє власною термінологією. Професійна розробка народного, бального і сценічного танцю призвела до диференціації та збагаченню виражальних засобів танцю. Диференціація на елементи, відбір і систематизація рухів лягли в основу школи класичного танцю. Велике значення має російська школа, яка вирізняється національним характером, чистотою і благородністю пластичних форм, умінням наповнювати танець драматичним змістом.

Класичний танець безперервно збагачується, набуваючи нових пластичних форм із інших танцювальних систем. Класичний танець народів Сходу містить у собі танці і танцювальні школи (системи), які існують з древніх часів у країнах Сходу (Китай, Корея, Японія) і Південної Азії (Індія, Шри-Ланка, Бірма, Індонезія, В'єтнам, Таїланд і інші). Традиційні форми класичних танців збереглися у цих країнах завдяки особливостей їх історичного розвитку. Танець народів Сходу (Азії) включає в себе поняття, які існують з давніх часів у школах танцю Японії, Китаю, Кореї, Індії. Вони об'єднані у низку стилів: **бхарат, натья, маніпурі**. їх відрізняє витончена розробка міміки, рухів руками, пальцями, долонями, специфічними жестами (мудрами). Приклади показати з енциклопедії.

У професійному мистецтві танець досяг високого ступеню розвитку і був класифікований. Таким чином, склалися різні системи танцю:

європейський класичний танець;
танцювальні системи країн Азії та Африки;
класичний танець народів Сходу.

Танець як вид мистецтва розподіляється на: бальний, народний і професійний.

Сучасна бальна хореографія розподіляється на **чотири основні групи**.

До першої групи входять танці, які умовно можна назвати класичною спадщиною бальної хореографії. Дана група в свою чергу складається із трьох підгруп, сформованих у першій половині ХХ століття.

До першої підгрупи відносяться бальні танці на класичній основі: *фігурний вальс, мінйон, падеграс, падепатинер* та інші, за основу лексики яких взяті рухи класичного танцю, адаптовані до умов побутового танцювання.

До другої підгрупи відносяться бальні танці на характерній основі: *полька, полонез, краков'як, мазурка, угорка* та інші, за основу лексики яких взяті рухи народного танцю, стилізовані в академічній манері.

До третьої підгрупи відносяться танці стилю «ретро»: *блюз, чарльстон, бугі-вугі, рок-н-ролл, вальс–бостон, аргентинське танго, квадратна румба* та інші, за основу лексики яких були взяті рухи вільної пластики початку

20-х років із використанням нетрадиційних на той час прямих та загорнутих позицій, розслаблених колін, розкутої манери танцювання «ходіть, як вам подобається», яка прийшла з Америки.

До другої групи входять бальні танці, створені на основі стилізації та сучасної інтерпретації народних хореографічних зразків до умов побутового застосування. У свою чергу дана група складається із трьох підгруп.

До першої підгрупи відносяться вітчизняні бальні танці на фолькоснові: *гуцулка, ятраночка, закарпатський бальний, український ліричний, бальний гопак* та інші, за основу лексики яких взяті рухи народних хореографічних зразків того чи іншого регіону України, стилізовані до умов бального танцювання.

До другої підгрупи відносяться бальні танці на фолькоснові країн близького зарубіжжя, а саме: в минулому – радянських республік та країн соціалістичної співдружності.

До третьої підгрупи відносяться бальні танці на фолькоснові країн далекого зарубіжжя. Популярність даних танців пов'язана із появою модних течій в танцювальній музиці, розповсюдженням в кінопрокаті мюзиклів або кінофільмів, які пропагували ту чи іншу танцювальну культуру.

До третьої групи входять бальні танці, які мають канонізовану лексику, загальноприйнятую у більшості країн світу, т.зв. зразки міжнародної програми. В свою чергу дана група складається із двох підгруп.

До першої підгрупи відносяться європейські бальні танці, побудовані на вільній ритмопластиці початку ХХ ст., стилізованих в академічній манері.

До другої підгрупи відносяться латиноамериканські бальні танці, які, на відміну від європейських, зберегли національні ознаки, колорит і відрізняються імпровізаційним, розкутим характером виконання.

До четвертої групи входять популярні танцювальні новинки, які представляють собою кращі зразки вітчизняної та зарубіжної молодіжної субкультури, призначеної для виконання на дискотеках та інших розважальних формах танцювального дозвілля.

У **професійному** мистецтві танець досяг високого ступеню розвитку і був науково систематизований. Він збагачувався костюмами, театральним реквізитом, засобами драматургії.

У ХІХ сторіччі професійний сценічний танець збагатився завдяки впровадженню симфонічної музики (симфонічний танець). У ХІХ ст разом з класичним розвивається характерний танець. У ХХ ст. починають інтенсивно розвиватись такі різновиди професійного танцю як **естрадний танець і танець-модерн**. Перший характеризує невелика сценка, він демонструється переважно в концертах, його можуть супроводжувати куплети, акробатичні

трюки, він базується на зовнішніх ефектах, часто комедійного характеру, може бути у вигляді мініатюр, під час виступів використовують гімнастичні аксесуари.

Танець-модерн може бути вільний, джазовий, ритмо-пластический. Танець-модерн виник на початку ХХ ст. Засновниками вважаються Айседора Дункан і Марта Грехем.

Джаз виник у 20-ті роки минулого сторіччя. Йому притаманні різні стилі, в основі лежать африканські мотиви. **Чечітка** виникла у ХІХ ст. в Америці, хоча її коріння йдуть з ірландських та англійських сільських танців. Спочатку її танцювали лише чорношкірі, пізніше білі. **Диско, рок-н-ролл, поп, брейк та інші напрямки.** Танцювання рок-н-ролу почалося з 1950 рр. Майже одночасно у танці почали вставлятись акробатичні трюки і підтримки (професіонали).

2.1 Особливості європейських шкіл класичного танцю

На створення системи класичного танцю великий вплив надали італійська і французькі системи. Можна їх порівняти, спираючись на досвід педагогів-хореографів кінця ХІХ ст., які працювали на російській сцені.

Представниками т.зв. французької школи були провідні російські викладачі танцю, у свою чергу учні тих балетмейстерів, чиї традиції «благородного» класичного танцю тягнуться від французьких балетмейстерів і танцівників ХVІІІ ст., включно із Жаном Новером. Традиційний урок французької школи виробляв м'яжку і граційну, надто вичурну, декоративну пластику, не надаючи належної уваги виробленню енергії рук і корпусу.

Італійська школа, яка досягла розквіту в останню чверть ХІХ ст., дуже відрізнялася. Її основні засади у педагогіці передав Енріко Чекетті, а на сцені – гастролери з Італії. Віртуозна майстерність танцівниць-італьянок, які прагнули вразити глядачів надскладними pas, приміром, вперше продемонстрували 32 fouette, була відразу сприйнята у Росії. Авторитет італійської школи піднісся у роки праці на петербурзькій сцені Енріко Чекетті, успіхи його учениць. Стали видними переваги італійського екзерсису, який виховував надійний aplomb (стійкість), динаміку обертання, міцність та витривалість пальців.

Російська балерина А.Ваганова вивчила ці школи, відмовилась від деяких італійських тенденцій: занадто велику кутастість пластики, напружену постановку рук, різкі згини ніг у стрибках та інше. Нею було перетворено творчі принципи цих шкіл, а також відібрано характерні особливості російської танцювальної манери, зокрема, у балетмейстерській діяльності молодого Фокіна. Останній досягнув у своїх постановках рідкісної

одухотвореності образів, свіжості позицій, невимушеної пластики рук. А.Ваганова створила свій педагогічний метод, це припало на 20-ті рр. ХХ ст., у важкий період. Тоді класична спадщина підлягала тиску псевдореформаторів, формалістична «ліва» преса називала балет тепличним мистецтвом, обумовленим феодальним укладом життя, класичний танець пропонували замінити «теафізтренажем», спортивною гімнастикою, танець, за їх думкою, мав стати «ексцентричним», «механічним», «акробатичним»...

«Система Ваганової» стверджувалася у тісному зв'язку із театральною практикою, це – єдиний стиль, єдиний почерк танцю, що виявляється у гармонійній пластичності і виразності рук, у благородній та природній поставі голови. Ця система вплинула і на розвиток чоловічого танцю, танцюристи набули чисто ваганівського «сталевого» aplomb, вміння знаходити опору в корпусі, брати force запас сили) руками для турів і стрибків. Вихід книги Ваганової «Основы классического танца» став надбанням усього радянського балету.

4. Коротка характеристика напрямків сучасної хореографії

В хореографічному мистецтві все більше знаходить застосування і розвитку сучасний танець, зі своїм розмаїттям стилів та напрямків. **Джаз (анг. jazz)** – жанр професійної музики, що виник на початку ХХ ст. в південних штатах США внаслідок взаємодії африканської та європейської танцювальної музики. Джерелами джазу були імпровізаційні форми африканської народної музики, зокрема блюз, регтайм, також танцювально-побутова музика білих переселенців. Для джазу характерні: імпровізаційність, підвищена емоційність, витончена ритмічність (синкопованість, поліфонія). Художня особливість джазового танцю, так як і джаз музики – повнота вільності рухів всього тіла танцівника і окремих його частин як по горизонталі, так і по вертикалі сценічного простору. Джазовий танець – це, в першу чергу, втілення емоцій танцівника, а не форми або ідеї, як це відбувається в танці модерн

В проміжку між 1890 і 1916 роками відбувається справжній вибух популярності «чорних» танців. Сьогодні можна виділити такі види джазу: **степ, бродвей-джаз, класичний джаз, афро-джаз, флеш, стріт, соул (ліричний джаз), фанк.** В чистому вигляді найбільше джаз виражений в стріт джазі, який набув найменше змін. Всі сучасні молодіжні напрямки: брейк, хіп-хоп, фанкі, твіст, чарльстон, шейк, бугі-вугі – це похідне від джаз танцю і побутовим модним танцем.

Модерн (фрн. moderne – новітній, сучасний) як напрям виник у ХХ ст. і в дослівному перекладі модерн танець – сучасний танець. Танець модерн

– танець ідеї і певної філософії. У танці модерн є спроба виконавця збудувати зв'язок між формою танцю і своїм внутрішнім станом. Більшість стилів танцю модерн сформувались під впливом якоїсь чіткої філософської думки і певного світосприйняття.

Методика Жака Далькроза, яка знайшла широке застосування в музичних і танцювальних школах західної Європи, не була прийнята ні в Україні, ні в Росії. Тільки в театрі „Березіль» під керуванням Л.Курбаса, який особливої уваги надавав хореографії як одному із засобів сценічного вияву, працювали балетмейстери **Надія Шуварська і Анна Купфер**, які включали у свої лекції заняття з ритміки. В Київському Театральному Інституті викладала ритмопластику хореограф і педагог **Наталія Манчинська**, з метою ввести елементи танцювального і ритмічного руху в театральні вистави.

Охарактеризувати напрям вуличних танців (**стріт денс**) можна через два основних напрямки диско і хіп-хоп, хоча вони й не єдині та найбільш яскраві і вже мають певний історичний розвиток.

Першим «одиначним» танцем став **твіст** (анг. twist – «вертіння»).

В середині 70-х рр. на основі музичних напрямків **соул і фанк** створюється напрям поп-музики **диско (анг. disco)**. Назва «диско» по походженню іспано-італійське, синонім французького disque і англійського disk (диск, платівка). Мелодійно диско підходить до однієї з гілок соула, а ритмічно – до фанкі. Ця танцювальна музика призначена, в першу чергу, для дискотек. Перші пробіски диско з'являються в 60-тих роках у Франції разом з відкриттям перших дискотек. Танець, де можна танцювати одному, коли партнери не повинні торкатись один одного, здобув популярності завдяки своїй новизні. **Диско** – стиль популярної танцювальної музики другої половини 1970 років, яка характеризується різноманітним чітким ритмом, визначеним четвертними нотами і підтриманим бас-барабаном; домінуванням вокалу, клавішних, струнних, електронних інструментів на відміну від року, де переважають гітари.

Дискотека (анг. discotheque) – 1) зібрання магнітофонних, грамофонних та інших записів і платівок (дисків); 2) приміщення, для відпочинку і танців; 3) форма організації дозвілля молоді. Сприймання музики в дискотеці супроводжується коментарями диск-жокея, світловими ефектами, демонстрацією слайдів, відео-кліпів. Програми можуть мати тематичне спрямування або призначатися для танцювального активного відпочинку.

Однією з причин досить швидкого набуття популярності танцю диско була поява на екранах художнього фільму «Лихоманка суботнього вечора» 1977 рік, знятий актором та режисером **Джоном Траволта** про популярний

серед молоді танець диско (сюжет розповідає про участь в конкурсі танцю юнака і дівчини та їхню перемогу, саме виконуючи танець диско). Ідея проводити конкурси отримала практичне застосування, починають проводитись конкурси, танець набуває нової популярності.

На даний час **конкурси** проводяться в номінаціях – *диско соло*; *диско дуєт, пара*; *диско мала група* (до 7 чоловік виконавців); *диско формейшин* (більше 8 чоловік виконавців); *диско шоу*; *диско вільний стиль* (фрістайл з елементами акробатики та гімнастики).

Сотнями відкривались **нічні клуби**. Появилась нова музична культура, а з нею і танцювальна, яка отримала свою аудиторію шанувальників, назвали цю музику «**РЕП**» (одна із версій розшифровки аббревіатури РЕП – «**ритмічна американська поезія**»). Реп (анг. rap – удар, стук, вигукувати, викрикувати) – вокальна культура, при якій на тлі фанк-ритму під чіткий супровід комп'ютерної ритм-групи (від 98 до 110 ударів на хвилину) скоромовкою промовляється текст, що не завжди має змістовне навантаження. РЕП – музичний напрям, з певними характеристиками, це такі як: циклічне відтворення певного звукового відрізка – *лупінг* (петля,) або *семпла* (зразок); різноманітних ритмічних малюнків і т.д.

В 70-х роках переважно в латиноамериканських і афро-американських кварталах, виникло явище, яке пізніше отримало назву **культура хіп-хоп (hip-hop)**. Хіп-хоп – напрям в сучасній культурі, який включає в себе: настінний розпис – графіті (анг. graffiti – по нашкрябувати); унікальний по своїй пластичності танець брейк-денс (break-dance); стиль одягу, манеру одягатись в спортивний одяг; і музичний напрям РЕП. Темп музики 20-30 тактів в хвилину, 80-120 ударів – повільний хіп-хоп, 26-30 тактів в хвилину, 104-120 ударів – швидкий хіп-хоп. Йому притаманна африканська пластика, зустрічаються більш важкі стрибки (трюкові елементи).

Брейк-денс (break-dance) або брейкінг, бі-боінг – це прогресивно альтернативний розвиток попередніх форм танцю. **Брейк** – (анг. break – ломити, «розривати») дійсно багато рухів в цьому танці здаються ламаними, незакінченими. Коли «танцювальні битви» закріпили своє положення на той час і брейк став складовою частиною **хіп-хоп культури** («боротись за допомогою творчості, а не з допомогою зброї»), він все більше змушував танцівників використовувати свою уяву, щоб виконати найрізноманітніші трюки на батлах (зібрання виконавців брек-денсу для змагання у визначенні кращої команди). Головне завдання на батлах – «побити» супротивника більшою винахідливістю найрізноманітніших фризів і рухів, і виконанням швидких і чітких під біжок. На початку 80-х брейк стає все більш популярним і модним, брейкери стали з'являться в комерційних проектах

(ТВ шоу, рекламах, відео кліпах і т.д.), брейк-денс стає частиною шоу бізнесу. На екрани виходить фільм «Flash dance», який викликає захоплення молоді, і цей танець набуває широкого розповсюдження, сам же фільм розглядають як методичний посібник основних елементів брейк-денсу.

Сучасне хореографічне мистецтво України в даний час знаходиться ще у розвитку.

3.1 Танцювальна система сучасної хореографії

Перфоманс (від англ. performance – виступ, гра, виконання) – вид та сукупність різних постмодерністичного авторських виконань в сучасній хореографії американо-європейського походження. На сьогодні основою перфомансу є експеримент. Перфоманс також включає у себе певні техніки сучасної танцю і мистецтва – contraction & release, contactly improvisation, body art, пантоміму, рок-і поп-стилі, відео, кіно, новітні технології (світло, музику, піротехніку). Важливо, що всі представники виду перфоманс постійно експериментують, створюючи нові авторські техніки, які суміщають, як професійні засоби танцю, так і аматорські.

Модерн-джаз (від фр. Modern і англ. Jazz) – вид і танцювальна система сучасної хореографії американо-європейського походження. На сьогодні модерн-джаз як танцювальна система поєднує в собі визначені сучасні техніки танцю: техніку М. Грехем – стиснення і розширення (contraction & release), техніку Д. Хамфрі і Х. Лимона – Підйоми і падіння (suspend – recovery), техніку М. Каннінгема – спіралі та штопорні обороти (spiral, corkscrew turn), техніку К. Данхем, Дж. Коула, Г. Джордано, М. метокси, Р. Одумса, Б. Феліксдала – використання пози "колапсу", ізоляція і поліцентрія, поліритмія. мультиплікація, координація, імпульс і управління, побудова уроку з модерного джазу, який складається з розігріву (warm-up), ізоляції (isolation), партеру (par terre), адажіо (adagio), кросу (cross-movements, jumps, turn), комбінацій та імпровізацій (Combination & improvisation). Термінологія англійська, французька.

Імпровізація (від лат. Improvises – раптовість; англ. improvisation – імпровізація) – вид і танцювальна система сучасної хореографії американського походження. На сьогодні імпровізація у сучасній хореографії є творчим актом митця у момент виконання, без попередньої підготовки, танцювальна фантазія на тему. Це головний чинник для всієї сучасної хореографії (модерн джаз, перфоманс, хіп-хоп, контемпорарі, постмодернізм, постмодерн, джаз, теп).

Контемпорарі (від англ. Contemporary і фр. Contemporain) – вид сучасної хореографії неокласичного напрямку європейського походження.

Саме причетність цього виду до неокласики і відповідає його другого назвою – контампорен. На сьогодні контемпорарі (контампорен) є сукупністю синтезованих авторських технік неокласичного напрямку (танцювальні лабораторії, студії, авторські та академічні театри Франції, Люксембурга, Великий Британії, Німеччини, Нідерландів, Данії), які містять фундамент класичного танцю (системи), неокласичні балетні прийоми, а також техніки, модерн джазу, імпровізації. Термінологія – головним чином, французька, другорядна – англійська.